

БРОЈ 10 ЛЕПТА

НАРОД

„Народ“ излази свакога дана по подне.

Штампарија се налази у Франковој улици бр. 20.

Власник
КРСТА Љ. МИЛЕТИЋ

Рукописи се не враћају.

Огласи и белешке наплаћују се по погодби.

Редакције је у улици Франковој бр. 20.

Главни уредник
ДРАГ. С. ГОГИЋ

ИСТРАЈМО

У данима када се рат већ ближи својој срећној крају, наилазимо ипак на људе слабе и малодушне, који услед дугог трајања рата почињу песимистички да гледају на његов свршетак. Сви их ми срећемо и сви знамо њихове особине. Они гледају у будућност уморним и тупим погледом, њихова су лица резигнирана, а вера никаква. Они су готови да после малог увода причају своја скроз нетачна опажања, своја погрешна резонавања и своје погрешне закључке и мрачне перспективе о исходу рата. То су људи, који можда и не осећају, како штетно утичу на своју околину, а која са пуно разлога очекује светлије дане наше будућности. Јадиковање њихово ретко изазива какав особити одјек, али ипак има и таквих случајева, где они могу и друге да расплачу. Они својим песимистичким цртањем ситуације и нехотице на своју околину преносе по мало од тог свог песимизма, и здраве мисли своје околине гурају на странпутицу. Ти људи болесне маште и болесних живаца, којима замагљује поглед, свака помисао на патње наших милих и драгих у потлаченој Србији, и несвесно чине добре услуге нашем непријатељу.

Треба се борити против њих, јер слабе морал, и, у последњем часу, доводе у питање наш кредит и нашу праведну награду.

Општи вртлог, који је захватио народе, државе и цео свет, увукао је и нас у своје страшно коло. Ми смо се ту до сада увек држали јуначки и стојички. Било је момената, када нам је дух малаксавао, али се тада стално појављивала као реакција: жеља да не поумрачимо ореол, који је изнад главе Србијине створио наоружани народ, и да пред историју и пред потомство изиђемо светла чела и издигнуте главе. Тако

се увек догађало, да, и ако је услед дугог трпљења и настајала кад-кад клонуло наших душа, она је трајала само моментално, а нада, окрепљена вером у наше савезнике и у праведност наше ствари, поново је потискивала слабост из наших срца. А тако треба да буде и даље.

Ми својим погледом не можемо да обухватимо огромну фигуру овога рата. Наш видокруг није тако опсежан, да све видимо и све разумемо. Из епизодних, на дохват добивених и међу собом недовољно повезаних чињеница не могу се ни правити закључци нити се може доносити какав одређени суд. Оно што ми видимо и што чујемо, и у опште сви наши утисци слабо су мерило за оцену овако замашне ствари. За све милионе људи, које креће механизам рата, постоји само један принцип: и по дужности и по својој иницијативи, чинити увек све за задобијање крајње победе и истрајити у вери.

Ко имадне више вере, више стрпљења и више морала мора победити.

Александар Милићевич.

ЗВЕЗДИЦЕ

У Немачкој траже изборе. Тако једном! Избори у рату: успешно.

Гаргантуа

КОД РИГЕ

Лондон, 2. септ.

»Тајмс« сазнаје, да је Корнилов оставио на фронту организовану војску, која је у стању непријатељу да спречи даље напредовање.

По другој једној депеши из Петрограда, Руси су предузели контра офанзиву источно од Риге и врше врло јак притисак на непријатеља.

РЕПИНГТОН О РУСИЈИ

Лондон, 2. септ.

Војни критичар »Тајмса« пуковник Репингтон у једном чланку о ситуацији у Русији пише:

»Примиче се рђава сезона у којој ће ускоро престати војне операције ширега обима. Зато не постоји апсолутно никаква бојазан од неког немачког напредовања према Петрограду.

Ја верујем, да ће Русија до пролећа потпуно средити своју унутрашњу ситуацију и да ће тада моћи да врати равани свом смртном непријатељу.

ВОЈНА КОНФЕРЕНЦИЈА

Лондон, 2. септ.

Енглеска штампа придаје врло велику важност савезничкој војној конференцији, која ће се ускоро држати у Паризу:

»Тајмс« дознаје, да ће на тој савезничкој конференцији учествовати и енглески министар војни. На конференцији ће се извршити преглед ситуације на свима фронтима и према томе створити план за будуће операције. Исто тако дискутоваће се и о унутрашњој ситуацији у Русији.

СОЛУНСКИ ФРОНТ

Лондон, 2. септембра

Солунски дописник »Тајмса« телеграфише свом листу:

»Од пре неколико дана осећа се врло велика активност савезничких трупа у области језера, југо-западно од Охридског језера. Савезничке трупе имале су више успеха и заузеле су неколико села и варошицу Подградац, као и неколико положаја од велике стратегијске важности.

Ово ће послужити као припрема за офанзиву коју ускоро спрема генерал Сарај и која ће ослободити још један део српске територије од Бугара.»

ПОЉСКА ЛЕГИЈА

Цирих, 2. септ.

Немачка цензура забрањује штампи у Варшави, да даје ма какве коментаре о оставци пољског државног савета.

Пољска легија, која је, према одлуци аустро-немачкој, требала да буде упућена на фронт, одведена је у Пшемисл, а одатле послата у Буковину. Наоружање пољске легије вратиће се Немцима, а ново наоружање даће аустриски депони.

Стварање Управног Савета налази на тешк ће због захтева неких Пољака од утицаја.

НА САН ГАБРИЕЛУ

Лондон, 2. септ.

»Дejли Телеграф« јавља са италијанског фронта: »Непријатељ је поново почео бесне нападе, да поврати неке положаје на планини Сан Габриелу. Многи учестани напади Аустројанаца одбијени су италијанском ватром. Сви аустројски покушаји да крену напред бедно су пропали.»

У ШПАНИЈИ

Мадрид, 2. септ.

У току последњих догађаја у Шпанији убијено је 3000 лица, а ухапшено 6000. Број рањених још није утврђен.

Шпанска Банка, у којој се налази више немачких капиталиста, дала је 10.000 пезета за помоћ војницима, »жртвама завођења реда«. Германофилски клуб »Пена« такође је дао једну суму. По овим фактима може се судити, да су нереди у Шпанији избили због немачких интрига.

РУМУНИ У БОРБИ

Лондон, 2. септ.

Према званичним британским телеграмима о последњим операцијама на румунском фронту, битка код Морасеми представља прву победу наших савезника Румуна. Енглески официри тврде да се Румуни боре извајредно храбро и да су овом битком учинили Савезницима услугу, коју не треба потцењивати.

Бечки канцелар

Хроника берлинска пронашла је доста леп надимак грофу Чернину. Почињу да га зову у Берлину »бечким канцеларом«. То није из куртоазije. То је из мржње, из пронеје.

Да би се схватио смисао овог израза, треба знати да, и ако је кнез Метерних био некада канцелар аустриске империје, граф Чернин је само министар спољних послова аустро-угарске монархије. Канцелар има да каже своју реч по свима пословима општег значаја, који интересују и спољну и унутрашњу политику државе; он је други суверен.

Два непосредна претходника графа Чернина на Балплацу били су два Мађара: граф

СУМАРЕНИ

Цирих, 2. септ.

Према вестима из Берлина Немачка тражи нове базе за своје сумарене. Пристаништа Зебриц и Остенде већ више не могу да се употребе као сумаренске базе. Све кејове и докове у овим пристаништима разорила је британска авијатика и више не служе за сумарене.

Немци су учинили све што се може за заштиту ових пристаништа, али енглеска авијатика ипак не престаје да бомбардује војне депое у овим пристаништима. Сад Немачка ради много на томе, да у Анверсу створи нову сумаренску базу.

УСПЕЛИ ИЗЛЕТИ

Атина, 2. септ.

Сазнаје се из сигурног извора, да су савезнички аероплани који су недавно бомбардовали Једрене, бомбардовали и Софију и Цариград као и турско-бугарске логоре на обема обалама Галипоља. Због честог бомбардовања морал код турских и бугарских трупа јако је опао. Утврђено је да су бугарске касарне у околини Софије запаљене. Бомбардовањем је прекинута и железничка веза између Турске, Бугарске и Немачке. Разорен је велики железнички мост код Једрена.

Берхтолд и барон Бурјан. Тада се говорило, да је центар монархије Пешта. Тако је још владао Тиса и држао на одстојању све у држави. Мађари су надувено искоришћавали своју супрематију, а бечлије су то подносиле са горчином.

Данас је ситуација обрнута. У Пешти, Тиса је пао, чак се и удаљио за извесно време из тога места где је пао у немилост и као пуковник отишао да командује пуком. У Бечу држи Балплац Аустројанац Чернин; он је фаворит цара и краља, који га конвултира чак и у избору личности за парламентарни живот у Мађарској. Он сада инспирише и представља, и споља и унутра, целокупну политику

ку свога суверена. Он путује по савезничким земљама, он конференцијом са немачким канцеларом. И једнога дана „Бувапести Хирлап“, орган свргнутога Тисе, јадикује горко: „На страни се говори једино о Аустрији!“ Тако ће Европа потпуно заборавити презарену Мађарску.

То се Пешти не допада. Белин, који не воли Чернина, мајсторски искористи ову љутитост мађарску.

А амбиција Мађарске удружује се са незадовољством Немачке против „Белог канцелара.“

После ових података, разумеће се можда мало боље скорашња министарска криза у Мађарској, мада је у извесној мери још ипак мистериозна. Према једној доста вероватној верзији, која циркулише кроз Пешту, Чернин и граф Естерхази, председник мађарског министарства, годнели су владаоцу истовремено своје оставке. Њихов неспоразум потекло је због програма мира аустро-угарске монархије. Суверен је поново покљонио поверење Чернину и криза је избила.

Једнога дана, Андраши, наследни чувар ортодоксије германско мађарске, гаменован је за наследника Естерхазиу. Већ две године његов је сан да управља у истини високом дипломатијом аустро-угарском. Чернин је имао да води рачуна и о новом „нештанском канцелару“. Али Андраши је одбачен и Векерле је постао министар председник у Мађарској. Слободно је нагађати да је Чернин морао имати посла у припремању овог разочарања Андрашиу.

ИЗ ВАТИКАНА

Рим, 2. септ.

Вест о повлачењу кардинала Гаспари из ватиканске политике за сада није основана. Кардинал Гаспари само је болестан. Како је ова болест дошла у време скорашњег дипломатског неуспеха, неки у томе виде његово повлачење. Говори се, међутим, да је познату ноту, упућену зараћеним државама, редиговала једна комисија од кардинала.

Белгијски посланик дуго је разговарао с папом, а тако исто и руски.

ЗВАНИЧНИ ИЗВЕШТАЈИ

ЕНГЛЕСКИ КОМИНИКЕ

Прошле ноћи после јаког бомбардовања, непријатељ је напао наше положаје и тренутно је ушао у наше ровове. Мало после истерали смо га и добили заробљеника. Извршили смо један успео испад северозападно од Дангемарка. Један непријатељски напад одбијен је са тешким губицима по њега.

И поред рђавог вре-

НЕМАЧКЕ СТРАНКЕ

Црих, 2. септембра

Од пре неколико дана конзервативна штампа у Немачкој тражи распуштање Рајхстага и нове изборе са девизом: „Борба противу већине у Рајхстагу.“ И ако се нађе немачких аграрца тешко могу да остваре, ипак се у круговима са левице, искрено или неискрено, обраћа јака пажња овим нападима.

Јуче је социјалистички посланик Давид позвао у „Форверцу“ странке са левице да буду спремне на сваку евентуалност „Форверц“ даље каже: „Канцелар може да иде, али Рајхстаг не.“

ИЗ БЕЛГИЈЕ

Париз, 1. септ.

По наредби генералног гувернера отпочело је у Белгији одузимање платна, па се чак не остављају ни чаршави ни завесе. Према једној висти „Журнала де Женев“ три бриселске велике радње на силно су потпуно испражњене.

Из једног магацина, који припада једној енглеској фирми сва роба је продана тајном лицитацијом немачким трговцима. Немачке власти опомињу трговце због тога, што купују ову робу по претерано ниским ценама. Из једног француског магацина одузето је све одело. У опште се осећа у Немачкој врло велика оскудица у текстилној роби.

ПОЛИЦИЈА — УРЕДНИК

Женева, 2. септ.

Чешке „Народни Листи“ објављују текст интерпелације посланика Станека и Тоболке, коју су они поднели на последњој седници Рајхсрата. У тој интерпелацији побројани су сви чланци, које је влада написала а за које је полиција наредила да морају да изађу, иначе ће ти листови бити забрањени а њихови уредници ухапшени.

На тај начин изашли су у чешким листовима чланци против чешко-словачког националног савета, коме је председник Масарик, као и познати чланак „Наш одговор Савезницима“.

наесте дивизије и која није могла бити нарушена.

На фронту Трентина на истакнутим положајима материјали смо у бегство не пријатељске патроле. Оборен је један непријатељски аероплан.

НАД ЦАРИГРАДОМ

Атина, 2 септ.

Путници из Цариграда причају, да су резултати последњег ноћног авијатичарског напада на Цариград, били најбољи. Кад су прве бомбе експлодирале становништво је обузела паника. Бомбе су пале код министарства војног и код позоришта. Публика је почела да бежи у свима правцима. Неке бомбе убиле су 25 лица, а раниле много њих.

После тога авијатичари су се упутили Златном Рогу и Босфору. У луци Стења они су приметили „Гебен“ и „Бреславу“ и неколико других бродова. Једна бомба погодила је један торпиљер, изазвала експлозију у машинама и потопила један брод.

ПО ОДЛАСКУ РУСА

Лондон, 2 септ.

Рајтерова Агенција јавља из Петрограда: Врош Р.га, после напуштања од стране руских трупа, остављена је у разореном стању. Велики део муниције и ратног материјала могао се пренети у Петроград а остатак је радикално уништен. Неколико ратних фабрика савињено је са земљом. Пристаниште је такође разорено и немачка флота не може да уђе у њега.

ДОГАЂАЈИ

НОВАЦ ЗА СРБИЈУ

Од српског Друштва Црвеног Крста из Женева финансијска Делегација је добила следеће писмо: „Молимо вас препоручите пошиљоцима да избегавају у опште телеграфске пошиљке било из Солуна било из Женева, јер смо стекли уверење, да се код оваквих пошиљака, због нередовних прилика не само не добија скоро ништа у времену, него се редовно дешавају и погрешке у одкуцавању било сума, било адреса, да се велика већина оваквих налога одуговлачи више него да су издати писменим путем. Ми имамо већ сувише развијену преписку са нашим кореспондентом испуњавајући ове свакодневне телеграфске погрешке, да смо већ и њима досадили, а пошиљке које су у питању, разуме се, све више се одуговлаче.“

Саопштавајући предње интересованима среће им се пажња, да је сада саобраћај поштански са Женевом тако убрзан, да наши налози тамо

стижу брзо и сигурно за 10 до 15 дана. Према томе нема потребе користити се телеграфским путем, пошто је тамо служба око издавања налога — испраћаја новца у Србију, до ро уређена, те без икаквих нарочите потребе и не треба прибегавати телеграфским налозима на одавде ни из Женева.“

Бр. 19083 Из Финансијске Делегације у Солуну.

НАЈНОВИЈЕ ВЕСТИ

РИМ. — Аустријски аероплани бомбардовали су Венецију. Није било ни штете, ни жртава.

ЦИРИХ. — Из Берлина јављају, да се Кајзер вратио са посете на источном фронту.

ЖЕНЕВА. — Баварски генерал Нигер, командант једне аустријске дивизије на француском фронту, умро је од рана.

ПЕТРОГРАД. — Синдикат московских банака решио је, да изда московској општини зајам од 27 милиона рубаља.

ЊУЈОРК. — Отпочела је обука другог континента приправника за резервне официре у Плацбургу. Обуку врше француски официри.

ПАРИЗ. — „Њујорк Хералд“ каже, да су америчка открића о шведском конзулу дошла кад треба, јер баш сад дошла је и једна шведска мисија у Вашингтон, да тражи олакшице за снабдевање. — Матенс не верује, да ће савезници преинути односе са Шведском, јер се претпоставља, да ће Шведска формално обећати, да се тако што неће више поновити.

АТИНА. — Краљевим указом овлашћени су грчки студенти, пореклом из Турске и Бугарске, да могу ступити као добровољци у војску док траје рат.

ШТОКХОЛМ. — Више жена из феминистичког покрета решиле су, да организују у Штокхолму међународни састанак жена, који ће бити у исто време кад и социјалистички конгрес.

ЊУ-ЈОРК. — „Куријер Журнал“ коме је директор пуковник Ватерсон, пише: „Не може бити речи о миру са Хосенцелернима, Хабсбурзима и са немачким народом. Не може бити мира, осим само кад Хосенцелерни и Хабсбурзи за навек оду у пакао одакле су изаш и.“

ЖЕНЕВА. — Пољски конгрес у Москви изгласао је ову резолуцију: „Пољски народ сматра као свој безусловни циљ стварање независне пољске државе, са слободним изласком на море. Према томе је неопходно, да се уништи немачка надмоћност у Европи, заснована на милитаризму. Интереси пољски изискују победу антинема-

чке коалиције и освајање програма, који су поднели Сјед. Државе, а Савезници га усвојили.“

РИМ. — У ватиканским круговима уверавају, да је одговор Немачке на Папину ноту већ предат пруском посланству код Св. Шолице. Овај документ не одговара програму пангерманиста, али услове у њему не може Споразум усвојити, па чак ни Папа, у колико се они односе на Белгију.

ПАРИЗ. — Министарска криза још траје. Пријатељи Пенлевеа кажу, да ће његова комбинација моћи да успе са помоћу социјалиста или без њих. Изгледа да су социјалисте више поцепане него икада. Рибо је изјавио, да би он водио једино националну политику.

ПЕТРОГРАД. — Русска реакција на фронтну Риге наставља се успешно. Североисточно немачке трупе имају само неколико контингента улана Руси су успели да пробију немачки фронт на ширини више од 15 километара на линији где су се Немци зауставили.

АТИНА. — Према многим вестима Турци преводе у Ислам многу грчку децу у Цариграду. Патријарх је протестовао.

ЛОНДОН. — Један берлински радиограм од 31 августа признаје руску офанзиву и локалне руске успехе на крајњем југоисточном делу Буковине.

АМСТЕРДАМ. — Прекјуче је Кајзер држао савет са канцеларом Михаелисом, Хишденбургом Лудендорфом и свим министрима Царевине. Присутствовао је и Кронпринц, који је овом приликом први пут видео своју другу кћер, која се скоро родила.

ПАРИЗ. — Влада је образована. Председник владе и министар војни Пенлеве, правде Гаул Пере, спољ. послова Рибо, унутр. дела Стег, морине Шоме, наоружања Лушер, финансија Клоц, колонија Бенар, грађевина Клавеј, просвете Даниел Венсен, рада Бернар, трговине Клемантел, привреде Фернан Давид, снабдевања Морис Лонд, Франклен Бујон министар мисија на страни.

СОФИЈА. — Бугарска кралица је јуче умрла.

БУЕНОСАЙРЕС. — Влада је предала немачком посланству пасоше за Луксбург.

АТИНА. — У кући бившег ројалтистичког посланика Ђорђа Пазмадоглу нађена је 101 мапхерова пушка, 97 бајонета и 20.000 метања.

АТИНА. — У италијанској мисији за реорганизацију жандармерије има један пуковник и седам мајора и капетана.